

3. Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere¹

Gruppen af aktivitetsparate borgere over 30 år udgør ca. 15 pct. af jobcenterets samlede antal borgere. I perioden 2. halvår 2018 – 1. halvår 2019 var der i Halsnæs 254 aktivitetsparate fuldtidspersoner på kontanthjælp, hvoraf ca. en tredje del kan betragtes som langvarige kontanthjælpsmodtagere, idet de har modtaget kontanthjælp i mere end to år.

Kontanthjælp er en midlertidig ydelse. Alligevel er der en del aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der har modtaget kontanthjælp i flere år. Der har i de seneste år været afprøvet forskellige indsatser i jobcenteret for at nedbringe antallet af aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere over 30 år. Der har blandt andet været et øget fokus på afklaring, hvilket har været understøttet af et fokus på små job. Det har medført, at de borgere, der efter de forskellige tiltag fortsat er aktivitetsparate, må karakteriseres som borgere med ekstra langt til arbejdsmarkedet.

Blandt de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere er der en stor gruppe af personer med misbrug af blandt andet alkohol, og som desværre ikke er motiveret for misbrugsbehandling. Halsnæs Kommunes sundhedsprofil viser da også, at der er en større andel af misbrugere af alkohol i kommunen end i flere sammenlignelige kommuner. Samtidig er der en stor gruppe af borgere med dobbeltdiagnoser², som enten ikke er motiveret for behandling eller som ikke har adgang til at modtage behandling – netop pga. dobbeltdiagnosen.

Status for indsatsen

Det er generelt en udfordring i Halsnæs – på linje med resten af landet – at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet for gruppen af aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.. Vores ressourcesyn slår ikke helt til. Af samme årsag er der endvidere en større andel af borgerne, som har perioder på over 12 måneder uden aktivering eller mentor. Denne gruppe er større i Halsnæs end i sammenlignelige kommuner og landet som helhed.

Vi svinger dog omkring landsniveauet i relation til afholdelse af motiverende og vejledende samtaler for de aktivitetsparate borgere, særligt tidligt i forløbet

Hvad virker

Beskæftigelsesindikator-projektet (BIP)³ viste, at en indsats for udsatte kontanthjælpsmodtagere gør en forskel for mulighederne for at opnå beskæftigelse. Ingen indsats bevirker, at borgeren bevæger sig decideret væk fra arbejdsmarkedet.

BIP har sammen med andre projekter også vist, at trods status som aktivitetsparat har et øget fokus på ordinære løntimer effekt i relation til tilknytning til arbejdsmarkedet. Borgeren opnår større personlig tilfredsstillelse ved at være ansat fremfor at være "gratis arbejdskraft" eller i støttet praktik, hvilket medvirker til at højne motivationen og udvikle borgerens ressourcer. Virksomhedsrettede indsatser har også god effekt for denne gruppe af borgere. Effekten af de

¹ Kontanthjælp inkluderer i dette papir også borgere over 30 år, som modtager integrationsydelse, men som ikke er under integrationsprogrammet. Det er borgere, der ellers opfylder betingelserne for at modtage kontanthjælp, men som ikke opfylder opholdskravet, dvs. som ikke har opholdt sig i 9 år ud af de seneste 10 år i Danmark, eller som ikke opfylder beskæftigelseskravet om 2½ år fuldtidsbeskæftigelse inden for de seneste 10 år. Gruppen indeholder endvidere borgere under 30 år, som ikke har et uddannelsesperspektiv. De under 30-årige udgør ca. 20 pct. af sagerne.

² En dobbeltdiagnose er en psykiatrisk lidelse kombineret med en afhængighedslidelse (alkohol, medicin, euforiserende stoffer o.l.).

³ Væksthusets Forskningscenter og Aarhus Universitet: Beskæftigelsesindikator-projektet (2017)

jobrettede indsatser vokser, hvis den samtidig kombineres med fx en opkvalificerings- og helbredsindsats. Opkvalificerings- og helbredsindsatser samt sociale indsatser har i sig selv ingen effekt.

Endelig viste BIP, at sagsbehandlerens tro på borgeren og borgerens ressourcer er afgørende for at kunne hjælpe borgeren videre. Vores erfaring er ligeledes, at motiverende og vejledende samtaler med fokus på borgernes ressourcer og empowerment virker. Ved kortere interval mellem samtalerne og en fleksibel tilrettelæggelse i forhold til, hvad der giver mening for den enkelte borger, styrkes relationen mellem sagsbehandler og borger.

Vores tilgang

Med den nye beskæftigelseslov er kravene til samtaler for de aktivitetsparate øget i forhold til tidligere. Der skal afholdes minimum fire samtaler inden for de første seks måneder, heraf den første samtale indenfor den første uge. Efter seks måneder skal der afholdes samtaler efter behov.

Med budget 2020 er det besluttet, at antallet af samtaler for de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som er tæt på jobparate, øget, parallelt med styrket virksomhedsrettet indsats med fokus på ordinære timer.

Visitation

Den første samtale med den ledige gennemføres inden for en uge, hvor borgeren visiteres hhv. jobparat eller aktivitetsparat. Såfremt borgeren vurderes aktivitetsparat – uanset længde af forudgående ledighed – afholdes der kort efter endnu en samtale med fokus på borgerens ressourcer. Borgere vil i den sammenhæng blive vurderet i relation til tre kategorier:

- *Borgere, der er tæt på at være jobparate*

Hvis borgeren vurderes ikke at være langt fra jobparat, vil indsatsen typisk ske af to parallelle spor. Fx at borgeren modtager tilbud om at deltage i CV-værksted med fokus på dels at udarbejde et retvisende og sælgende cv, dels at udarbejde gode jobansøgninger. Der afholdes samtaler med borgeren månedligt, og der stilles krav om jobsøgning og brug af Joblog. Parallelt med den jobrettede indsats indledes et samarbejde med fx misbrugscenter eller fysioterapeuten under "Træning & Aktivitet", hvis det er relevant.

Snarest muligt og højst efter fire måneders ledighed etableres der kontakt til virksomhedskonsulenterne med henblik på at finde det rette match i forhold til ordinære timer, typisk i tilknytning til en virksomhedspraktik.

Herefter vil borgeren fortsat blive kaldt til samtale hver måned, da vi ved, at en tæt kontakt og en tillidsfuld relation styrker mulighederne for tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Denne gruppe af borgere udgør ca. en fjerdedel af de aktivitetsparate kontakthjælpsmodtagere.

- *Borgere med behov for støtte*

Denne gruppe udgør ca. halvdelen af den samlede målgruppe. Langt de fleste aktivitetsparate borgere over 30 år har behov for ekstra støtte fra sagsbehandler – "en step-up-indsats".. En stor del af borgerne oplever arbejdsmarkedet meget fjernt og har mistet troen på deres ressourcer. Indsatsen har derfor ekstra vægt på at etablere en god relation for ad den vej at styrke borgerens motivation og tro på, at det kan lade sig gøre at opnå en arbejdsmarkedstilknytning. Samtalerne med borgeren vil være hyppige og eventuelt telefonisk, gerne hver måned, og med et vedvarende blik for borgerens ressourcer og muligheden for at styrke deres tro på dem selv.

Indsatserne vil afhænge af den enkelte borgers situation. For en del af borgerne er vores fokus at forebygge, at de bliver dårligere. Uanset situation vil vi dog forsøge at motivere borgeren til en virksomhedsrettet indsats, da vi ved, at udvikling sker i samspil med andre. For at understøtte motivation og udvikling i den virksomhedsrettede indsats er mentorrollen og virksomhedskonsulenten samlet i én stilling.

Efter 5 – 6 uger vil borgeren starte i cv-værksted med henblik på at udarbejde et præsentations-CV. Virksomhedskonsulenterne knyttes på kort herefter, hvor der afholdes en rundbordssamtale mellem borger, sagsbehandler, virksomhedskonsulent.. Senest efter seks måneder – men gerne før – tilbydes borgeren virksomhedspraktik med henblik på udvikling af kompetencer. Der knyttes så vidt muligt ordinære timer til praktikken. For enkelte borgere kan et mestringsforløb hos ekstern aktør med fokus på håndtering af sygdom og tro på sig selv dog være et mere relevant tilbud. For borgere i gruppen med psykiske udfordringer kan IPS-forløb, hvor mestring, støtte og virksomhedspraktik kombineres være relevant.

Efter seks måneder vil vi typisk have borgeren til samtale hver anden måned og i aktivering ca. to gange årligt, dog under hensyn til borgerens helbred. Indsatsen evalueres løbende. Såfremt indsatsen ikke længere skaber progression hos borgeren, stoppes den.

- *Borgere, der skal forelægges kommunens rehabiliteringsteam*

Det er dog ikke alle borgere, hvor det lykkes at skabe progression eller blot at stabilisere deres situation. Her skal der i stedet iværksættes en tværgående indsats. Borgerne vil typisk have været på kontanthjælp i en årrække. Det er målet at afklare borgeren gennem et ressourceforløb, såfremt de har været 2-3 år på kontanthjælp og ikke har udsigt til ordinær beskæftigelse eller uddannelse.

Borgerens sag forelægges i stedet rehabiliteringsteamet med henblik på ressourceforløb, fleksjob eller en førtidspension. Inden mødet i rehabiliteringsteamet kan der være behov for en sidste lægelig afklaring eller skånsom virksomhedspraktik, fx i et virksomhedscenter med det formål at afklare borgerens sociale kompetencer. Samtaler vil alene blive indkaldt for at kunne udarbejde rehabiliteringsplanens forberedende del.